

Istnieje
od 1965

FORUM

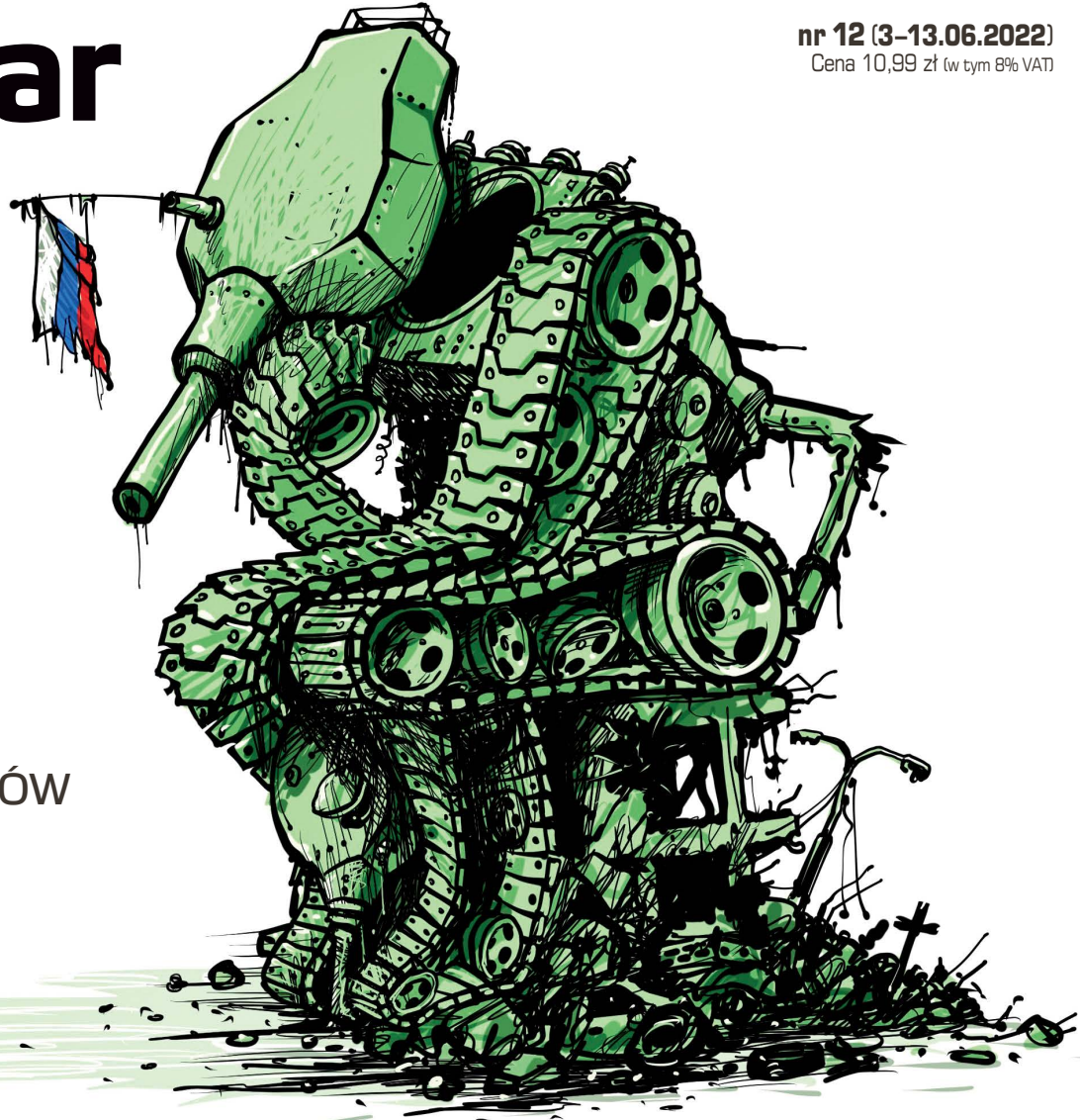
NASTĘPNE
14
CZERWCA
WTOREK
WYDANIE

N A J C I E K A W S Z E H I S T O R I E Ś W I A T A

Koszmar wojny

nr 12 (3-13.06.2022)
Cena 10,99 zł (w tym 8% VAT)

- KOBIETY NA FRONCIE
- FRANZEN: ROSJA POD BUTEM
- DEKOWNICY Z DONBASU
- PUTIN WALCZY O ŻYCIE
- PODZIEMNY CHARKÓW
- JAKA JEST CENA POKOJU?

nr 12 (2723) rok LVII, Nr makasu 358207PL ISSN 0015-8402
USA 4,6 USD, Sreńfa Euro 2,9 euro, Wielka Brytania 2,5 GBP

DŁUGI COVID
Zlekceważeni zakażeni

LEPIEJ JUŻ BYŁO?
Rozwój ma granice

DIETA „GŁÓD”
Ten kryzys nas pożre!

CZYJA FRANCJA?
Zwyczajny radykalizm

DOLCE PRYCZA
Włoska kolonia karna

POLITYCZNE BAGNA
Irlandia grzęźnie w torfie

DROGO, PUSTO, GORAĆO
Paskudny klimat dla miast

ŻYDZI W AFRYCIE
Czarny scenariusz

BEZ ABORCJI I MAKIJAŻU
Turkmenka jest człowiekiem?

POSZERZAMY HORYZONTY

MEDYCYNA • PSYCHOLOGIA • EKOLOGIA
HISTORIA • NOWE TECHNOLOGIE

Czerwcowy numer „Wiedzy i Życia” już w kioskach!

Prenumerata papierowa: sklep.polityka.pl/wiz

Prenumerata cyfrowa: projektpulsar.pl

Matki, wdowy, ofiary?
Nie tylko, nie tylko...

14

6 FOKUS

ECHA POLSKIE

12 Żadnych uczuć.
Dramat autystycznego chłopca

WYDARZENIA

- 14 Ukraińki na wojnie.**
Zdolne do wszystkiego
- 18 Podziemny Charków.**
W metrze lepiej niż w piwnicy
- 20 Rosjanie w Donbasie.**
Wielka łapanka do wojska
- 22 Lekcja szaleństwa.**
Czy Putin sięgnie po atom?
- 24 Obluda Zachodu.**
Wolny świat? Wolne żarty!
- 26 Dewaluacja chrześcijaństwa.**
Co łączy Reagana z Cerkwią?

O TYM MÓWI ŚWIAT

- 28 Wiktoria Viktora.**
Orbán mesjaszem prawicy
- 32 Długi covid.**
Powikłania czy urojenia?
- 34 Zlekceważona choroba.**
Zespół przewlekłego zmęczenia
- 36 Pod szklanym sufitem.**
Ludzkość u kresu biologicznych możliwości
- 38 Widmo głodu.**
Przemysł spożywczy – jak sektor bankowy

PROFILE

- 40 O nich się mówi:**
Szatha Hanajsza
Fiame Naomi Mata'afa
Isajas Afewerki
Kira Rudyk
Fusako Shigenobu

LUDZIE

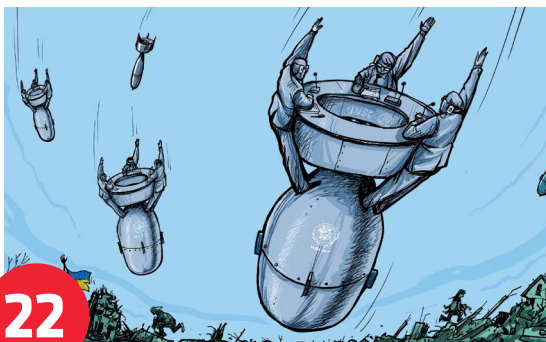
- 42 Jean-Luc Mélenchon.**
Gdyby rządził Francją...

20

Jonathan Franzen
Powrót do lat 70.

26

22

Koniec i bomba?
Czy Rosja umie przegrać

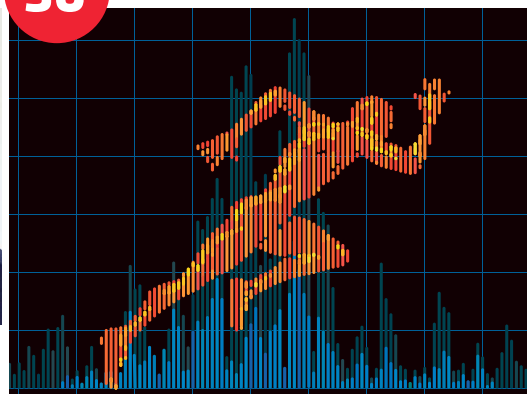

24

Lea Ypi
Młodość w izolacji

36

Granice rozwoju
Wyżsi i szybsi nie będziemy

28

Dwa bratanki
Budapeszt w Waszyngtonie

38

Niedaleko pada jabłko...
... od spekulanta

42

Drobnica lewicy
Wyklęty powstań, ludu, z kanap!

Fama Alfamy
Stare domy
dla młodych bogatych

46

44 Lual Mayen.
Komputerowy samouk

REPORTAŻ

46 Uroki Portugalii.
W sam raz dla zamożnych
Kalifornijczyków

50 Wyspa Gorgona.
Prędzej uciekną strażnicy
niż więźniowie

**Wyspa
diabełków**
Więzienie
w stylu country

50

56

**Skutki
ocieplenia**
Jak w weneckim
lustrze

**Totalna
kontrola**
Reżim bez
makijażu

68

54 Paliwo konfliktu.
Irlandzcy kopacze torfu
mają głos

56 Śmierć Wenecji.
Najpierw zanurzenie,
potem wyludnienie

FOTOSTORY

60 Królowie seriali.
Windsorowie
u „EastEnderów”

OBYCZAJE

62 Czarna gwiazda Dawida.
Lepiej być Żydem
niż Afrykaninem?

68 Domowa tyrania.
Patriarchat w Turkmenistanie

KOMPAS

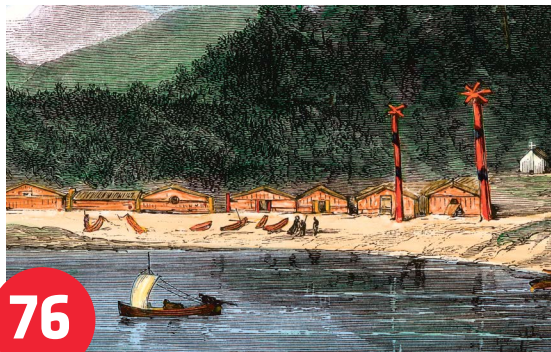
72 Piękno pustyni.
Tajemnicza Namibia

HISTORIA

76 Rosyjska Alaska.
Jak „biali” oficerowie walczyli
z „czerwonymi” Indianami

76

Fort Alaska
Rosjanie kontra Indianie

72

Niemcy tu byli
Piach po horyzont

O tych krajach piszemy:
ALBANCJA (s. 24) **AUSTRIA** (s. 34) **FRANCJA** (s. 32, 42)
IRLANDIA (s. 54) **IZRAEL** (s. 62) **NAMIBIA** (s. 72)
NIGERIA (s. 62) **POLSKA** (s. 12) **PORTUGALIA** (s. 46)
ROSJA (s. 14, 18, 20, 22, 24, 26, 76) **SUDAN PŁD.** (s. 44)
TURKMENISTAN (s. 68) **UGANDA** (s. 44)
UKRAINA (s. 12, 14, 18, 20, 22, 26)
USA (s. 22, 26, 28, 44, 46, 76) **WĘGRY** (s. 28)
WIELKA BRYTANIA (s. 12) **WŁOCHY** (s. 50, 56)

Inteligentne formy życia, łączcie się!

portal popularnonaukowy

PROJEKTPULSAR.PL

MONAKO

Krakska Schumachera

Ten wypadek w wyścigu Formuły 1 na torze w Monako wyglądał koszmarnie. Bolid prowadzony przez Micka Schumachera (syn legendy F1, Michaela) wpadł w barierki i dosłownie rozerwał się na dwie części. Na szczęście kierowca wyszedł z tego bez szwanku. – Myślę, że to była kwestia około dziesięciu centymetrów. Mieliliśmy dobre tempo, tylko powinniśmy bardziej trzymać się optymalnego toru, co niestety mi się nie udało – mówi 23-latek, który ostatnio skasował jeszcze jeden bolid podczas kwalifikacji do Grand Prix Arabii Saudyjskiej. – Najważniejsze, że nic mu się nie stało. Może pokazać znacznie więcej, ale dziennikarze powinni zostawić go na chwilę w spokoju – uspokaja media mentor Schumachera, Sebastian Vettel.

© AFP/EAST NEWS

WIELKA BRYTANIA

Złot krwiopicjów

W nadmorskim miasteczku Whitby w hrabstwie Yorkshire na północnym wschodzie Anglii udało się pobić rekord Księgi Guinnessa w kategorii „największe spotkanie wampirów”. Aż 1369 przebranych miłośników horrorów zebrało się w ruinach tamtejszego opactwa, gdzie według powieści „Dracula” Brama Stokera miał zamieszkać książę ciemności po wyprowadzce z Transylwanii. Złot zorganizowano z okazji 125 rocznicy publikacji książki. Stoker odwiedził Whitby podczas zbierania materiałów do swojej opowieści, a imię księcia odnalazł w trakcie wizyty w lokalnej bibliotece.

USA

Amerykańska tragedia

W Teksasie osiemnastolatek bez wykształcenia i zezwolenia nie może zostać fryzjerem. Nie ma jednak żadnego problemu z legalnym zdobyciem broni. Salvador Ramos z miasteczka Uvalde doczekał do osiemnastych urodzin, po czym – kilka dni przed wakacjami – kupił sobie dwa karabiny samopowtarzalne i poszedł z nimi do swojej szkoły, gdzie zamordował w sumie 21 osób (dziewiętnaścioro kolegów i koleżanek oraz dwoje dorosłych). Atak, który nastąpił niedługo po masowej strzelaninie w supermarkecie w Buffalo, wywołał gwałtowne protesty zwolenników zaostrzenia dostępu do broni. W Stanach Zjednoczonych w incydentach z udziałem broni palnej ginie prawie 50 tys. osób rocznie. Wśród młodzieży strzelaniny są już częstszą przyczyną śmierci niż wypadki samochodowe. Pytanie tylko, czy mobilizacja przeciwników broni utrzyma się do wyborów połówkowych (mid-terms) w listopadzie.